

Anotace

Cvičení tohoto typu rozvíjejí schopnost rozpoznat a vhodně použít idiomy. Hodí se pro pokročilé žáky, kteří už většinou nemají potíže se základním významem slov. Žáci ve cvičení z tohoto pracovního listu aktivně pomocí korpusu dohledávají chybějící část idiomu, pomocí kontextu by pak měli být schopni vysvětlit jeho význam.

Postup práce

Před samotnou prací s korpusem musejí být žáci seznámeni s existencí idiomů, nejlépe pomocí textu obsahujícího dostatečně názorné idiomy. Pro seznámení lze využít i kvíz v prvním cvičení. Učitel se následně zeptá, zda žáci znají nějaké další idiomy se slovem *kůže*. Kromě těch, které se objevují v tomto pracovním listu, to mohou být například spojení *kůže líná* nebo *zachránit si kůži*.

Následně žáci samostatně nebo ve skupinách doplní znění idiomu, vypíší z korpusu jeden příklad a pokusí se vysvětlit význam. Kontrola proběhne v plénu, žáci si případně ještě předtím mohou porovnat řešení. Druhé cvičení mohou žáci také dostat za domácí úkol. Ve třetím cvičení si poté prakticky vyzkouší, zda idiomům správně porozuměli.

Já snad vyletím z kůže!

1. **Kdy říkáme, že snad vyletíme z kůže?**

- a. Když nás svědí celé tělo.
- b. Když nás něco hodně rozčílí.
- c. Když chceme odněkud rychle utéct.

2. **Najděte v korpusu syn2015 chybějící části idiomů. Napište příklad a vysvětlete podle kontextu jejich význam.**

1. *se zdravou kůží*

příklad:

.....
.....

význam:

.....

2. *v jeho/její kůži*

příklad:

.....
.....

význam:

.....

3. *ve své kůži*

příklad:

.....
.....

význam:

.....

3. **Zahrajte se spolužákem dialog, ve kterém jeden z idiomů použijete.**

Postup práce s korpusem

1. V rozhraní KonText zadejte postupně do políčka Dotaz vybrané části idiomů. Typ dotazu je základní.

The screenshot shows the KonText web interface. At the top, there is a navigation bar with the logo 'kon text' and a menu: 'Dotaz', 'Korpusy', 'Uložit', 'Konkordance', 'Filtr', 'Frekvence', 'Kolokace', 'Zobrazení', 'Nápověda'. Below the menu, it says 'Korpus: syn2015'. The main section is titled 'Hledat v korpusu'. It contains a search form with the following fields: 'Korpus:' with a dropdown set to 'syn2015' and a star icon; 'Typ dotazu:' with a dropdown set to 'Základní' and a help icon; and 'Dotaz:' with a text input containing 'se zdravou kůží'. Below the input field, there is a hint: 'V dotazu CQL můžete vložit další řádek stisknutím klávesy Shift+ENTER' and a link '(další tip)'. There are also two expandable sections: 'Specifikovat kontext' and 'Omezit hledání'. At the bottom left of the form is a blue 'Hledat' button.

Obrázek 1 – Vyhledávání idiomu *se zdravou kůží*

2. Po zobrazení konkordancí klikněte na zvýrazněnou část idiomů pro zobrazení širšího kontextu.

to bylo podělané až na půdu . Uprchlíci se nejenže	se zdravou kůží	dostali přes křižovatku s bulvárem Ricardo Cumming , ale jako
za bezvýchodnou . Sice nyní dostali možnost vyváznout z Robonu	se zdravou kůží	, ale co to bylo proti tomu , že nedokázali
, pokud je vidět , vozka i koně to překocení	se zdravou kůží	přestáli , ocitá se svatý Josef při pohledu na to
tou nabídkou mu jen naznačují , že tentokrát z toho	se zdravou kůží	nevyvázne a oni ho konečně dostanou . „ Musíme dovnitř
přechodu . Poněvač dneska už by z toho tutově nevyvázla	se zdravou kůží	. Dívám se po ní , abych ji , kdyby
zavedly , nenasevědujou tomu , že se z toho dostaneme	se zdravou kůží	. " " Tohle je absurdní . Jsi absurdní ,
se – zastřelí mě ? „ Tentokrát z toho nevyvázneš	se zdravou kůží	, " prohlásila . „ Mihret si pro tebe vymyslí
hlavu . Člověk musí být rád , když sám vyvázne	se zdravou kůží	. Jsi teď na evropské poměry vlastně zámožný muž .
a vyklidit pole . Pak půjde o to , vyváznout	se zdravou kůží	. Tady tohle je topografická mapa města a přístupových cest
je ze stříbra . Mám devadesátiprocentní šanci vyváznout z toho	se zdravou kůží	. " " Jste lhář , " řekla na to
holý život . Ale ne . Tys chtěl vždycky vyváznout	se zdravou kůží	. Po tvém proslovu za doprovodu kloubů prstů ti tři
, určitě by se postaral , abychom z toho vyvázli	se zdravou kůží	. Museli jsme si jenom dávat pozor , aby nás
Ferdinand potrestá . " „ Jen abyste z hradu vyvázli	se zdravou kůží	, " varovala je Marie se záhadným úsměvem . Mlaskla
jež naznačovala , že ani ona nevyvázla z nástrah života	se zdravou kůží	. „ Ahoj , Jacku . " Vtom její pozornost
, jíst , spát a pak se odtamtud zase dostat	se zdravou kůží	. Tuší ovšem , že by raději vlastnil jedno patro
tam odprásknout hlavní postavu nebo dopustit , aby padouch vyvázl	se zdravou kůží	. Jeden detektiv losangeleské policie , který se stal O'Connorovým
plánovalo ho vyhodit , ale on z toho pokaždé vyvázl	se zdravou kůží	. " „ Mnozí ho pokládají za nejmocnějšího člověka v
pověřoval mě úkoly , z nichž jsem jen náhodou vyvázl	se zdravou kůží	. Navíc jsem za poslední tři roky jako jediný příslušník
„ Velmi rád , pane . Nejdřív však musíme vyváznout	se zdravou kůží	odtud a musím vám pomoci utéct . " „ Pozor
Jágeru jsme vyrazili čtyři , ale jenom já jsem vyvázl	se zdravou kůží	. Tři z našich padli do rukou císařských , ale
Ale teď pojďme a poděkujeme Bohu , že jsme vyvázli	se zdravou kůží	. " „ Děkuji vám , Štefane , že jste
metaforou celé společnosti . „ Národ Švejků ze všeho vyjde	se zdravou kůží	. Lidi nás berou , protože jsme jako oni .

Obrázek 2 – Zobrazení kontextu části idiomů

3. Pokud si chcete zobrazit kolokace, zadejte Atribut lemma, v kontextu od 1 do 1.

Kolokace

Atribut:

lemma

V kontextu:

1 do 1

Minimální frekvence kolokátů v korpusu:

2

Minimální frekvence kolokátů v kontextu:

2

Zobrazit míry

T-score

☒

MI

☒

MI3

☐

log likelihood

☐

min. sensitivity

☐

logDice

☒

MI.log_f

☐

relative freq.

☐

Třídít podle

T-score

☐

MI

☐

MI3

☐

log likelihood

☐

min. sensitivity

☐

logDice

☒

MI.log_f

☐

relative freq.

☐

Vytvořit seznam kolokátů

Obrázek 3 – Vyhledání kolokací pro doplnění chybějící části idiomů

The screenshot shows the KonText web application interface. At the top, there is a navigation bar with the 'kon text' logo and several menu items: 'Dotaz', 'Korpusy', 'Uložit', 'Konkordance', 'Filtr', 'Frekvence', 'Kolokace', 'Zobrazení', and 'Nápověda'. Below the navigation bar, a status line indicates the current corpus is 'syn2015', the search query is 'se, zdravou, kůží' (51 occurrences), and the mixing status is 'Promíchat: ✓'. The main section is titled 'Kolokace' (Collocations) and features a table with 4 results. The table has columns for 'Filtr', 'lemma', 'Freq', 'MI', 'T-score', and 'logDice'. The results are as follows:

	Filtr	lemma	Freq	MI	T-score	logDice
1.	p / n	vyváznout	2	12.663	1.414	6.391
2.	p / n	.	31	3.377	5.032	-2.798
3.	p / n	,	8	1.237	1.628	-4.939
4.	p / n	a	2	0.597	0.479	-5.578

Obrázek 4 – Zobrazení kolokátů pro doplnění chybějící části idiomů

Řešení

1b)

V konkordancích se budou nejčastěji objevovat idiomy *ne/vyváznout* / *ne/dostat se z něčeho* *se zdravou kůží*, *být v jeho/její kůži*, *necítit se* / *nebýt ve své kůži*.